



**LUNDS**  
UNIVERSITET

**INSTITUTIONEN FÖR PSYKOLOGI**

# **Rasism i digital form – en enkätstudie om kränkningar på Facebook**

**Viktor Bäckström & Matilda Markusson**

Kandidatuppsats VT 2016

Handledare: Magnus Lindén  
Examinator: Sverker Sikström

## Sammanfattning

Kränkningar på Facebook är vanligt förekommande och kan ta olika former. Den här studien fokuserar på det näthat som kränker individer på grund av deras etniska ursprung. Studiens frågeställningar berör skillnader i beteende på Facebook mellan människor som är mer respektive mindre rasistiska samt människor med hög respektive låg ingrupsidentifikation med gruppen svenskar. Studien genomfördes som en enkätundersökning baserad på 116 personer, där majoriteten av deltagarna var studenter vid Lunds Universitet och Malmö Högskola. Resultaten visade bland annat att mindre rasistiska människor, samt människor som inte identifierar sig starkt med gruppen svenskar, är mer benägna att anmäla rasistiska kommentarer på Facebook. I linje med detta visade studien att mindre rasistiska människor blir mer provocerade av, samt tycker att rasistiska kommentarer på Facebook är mer omoraliska. Det fanns även en skillnad mellan de som identifierade sig starkt respektive inte lika starkt med gruppen svenskar avseende i vilken utsträckning de faktiskt hade anmält någonting till Facebook. Generellt indikerar studien att hjälpbeteende, i form av till exempel anmälningar av kommentarer eller personer, är lågt på Facebook. Den övergripande anledningen till detta är att människor helt enkelt inte tänker på att möjligheten finns.

**Nyckelord:** rasism, Facebook, ingrupsidentifikation, kränkningar, hjälpbeteende.

### **Abstract**

Harassment on Facebook is common and comes in different forms. This study focus on expressions of hatred online that offends people based on their ethnic background. The questions at issue cover differences in behaviour on Facebook between more or less racist people and between people who strongly identify themselves respectively not that strongly identify themselves with Swedes. The study was performed with a survey based on the answers of 116 people, of which the majority are students at Lund University and Malmö University. The results showed that less racist people, and people who don't identify strongly with Swedes, were more willing to report comments on Facebook with racist content. Coherent with this result, the study also found that less racist people got more provoked by, and thought that racist comments on Facebook were more unethical. A difference was also found between those who identify strongly respectively not that strongly with Swedes regarding to what extent they actually had reported anything offending to Facebook. In general, the study indicates that helping behaviour, in the shape of reporting a person or a comment on Facebook, isn't that common. The overall reason for this is that people simply don't consider the possibility.

**Keywords:** racism, Facebook, ingroup identification, harassment, helping behaviour.

## Introduktion

Kränkningar på nätet är inte sällsynt idag och sociala medier präglas av ett hårt klimat, något som uppmärksammas mer och mer. Man behöver inte leta länge i kommentarsfält på till exempel Facebook innan man hittar sådant som passar in under kategorin näthat. Allt otrevligt som sker på nätet är inte olagligt men kan i allra högsta grad uppfattas som obehagligt och kränkande av den som drabbas. Det finns många problematiska aspekter kring att komma åt näthatets förövare, bland annat att det ofta saknas bevismaterial eller att det som anmälts faktiskt inte uppfyller kraven för att vara brottsligt.

En form av detta relativt outforskade fenomen är det rasistiska näthatet. Det förekommer både som meddelanden till offentliga personer, i grupper men också i kommentarsfält och olika inlägg på Facebook som fler människor har tillgång till. Det ohämmade beteende som präglar människor på internet har bland annat som följd att användare uttrycker sina åsikter mer öppet. Detta gäller även för människor med rasistiska åsikter.

Åsikter som kommer till uttryck på Facebook kan ta form av kränkande kommentarer riktat mot enskilda individer eller grupper. Det har studerats hur en individs personlighet och empati påverkar hur troligt det är att hen ingriper i en situation på internet där någon kränks. Forskning visar även att människor är mer benägna att hjälpa individer med samma grupptillhörighet vilket indikerar att gruppidentifikation är något som påverkar människors hjälpbeteende.

I linje med att fenomenet näthat är väldigt aktuellt samt att det är relativt outforskat, gjordes den här studien med syfte att undersöka hur beteende på Facebook skiljer sig mellan människor som skattats högt respektive lågt på en modern rasismskala, samt mellan människor med hög respektive låg ingrupsidentifiering med gruppen svenskar. De faktorer som i den här studien täcker termen "Facebook-beteende" är anmälningsbenägenhet av rasistiska kommentarer på Facebook och hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook. Hjälpbeteende avser huruvida man har anmält en person eller en kränkande kommentar till Facebook, eller i kommentarer försvarat någon annan som kränkts. "Facebook-beteende" innefattar också hur provocerad man blir av, samt hur omoralisk man tycker att en rasistisk kommentar på Facebook är. Studien syftar även till att undersöka anledningar till att användare på Facebook eventuellt väljer att inte anmäla kränkande kommentarer eller personer som skriver dem.

Introduktionen tar i början upp ett nytt lagförslag från Statens Offentliga Utredningar gällande näthat, vidare följer en presentation av Facebook och dess riktlinjer och regler som gäller för hatiskt innehåll. Efterföljande stycken i introduktionen redogör för faktorer som påverkar människors beteenden på internet, hjälpbeteende på Facebook, interaktion mellan grupper på internet, hjälpbeteende mellan grupper, den symboliska rasismen och rasism på internet.

### **Nytt lagförslag angående näthat**

I februari, år 2016, presenterade den svenska regeringens utredare ett förslag på hur man lättare ska kunna komma åt hat och hot på internet. Förslaget innebär bland annat en modernisering av lagstiftningen som skulle resultera i en strängare syn på brott av denna karaktär. Utredarna vill till exempel att brotten olaga hot, ofredande och ärekränkningar utvidgas så att de täcker in vad man idag kallar för typiskt näthat. Näthat är ett fenomen utan egentlig tydlig definition då det kan innefatta många olika aspekter. Regeringens utredares förslag säger att den som skapar en så kallad hatsida på internet, där hat och hot publiceras, samt den som skriver hatiska eller mycket kränkande kommentarer ska kunna straffas för ofredande. Specifikt vill utredarna att paragrafen som behandlar förolämpning ändras till:

Den som genom beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende agerar mot någon annan på ett sätt som är ägnat att kränka den andres självkänsla eller värdighet döms, om gärningen inte är belagd med straff enligt 1 eller 2 paragrafen för förolämpning till böter. Är brottet grovt, döms till böter eller fängelse i högst sex månader. (SOU, 2016:7, s. 616).

Den förändring som skett i paragrafen är en modernisering av beskrivningen av vilka gärningar som kan innebära en förolämpning samt ett tydliggörande av att det endast är gärningar som kan kränka någons självkänsla eller värdighet som omfattas av straffansvar. Det omfattar inte uttalanden som enligt social norm kan anses som olämpligt att säga. Förslaget anser att det avgörande ska vara om uttalandet eller handlingen skulle kunna kränka någons självkänsla men det finns inget krav på att det måste kunna styrkas att någon effekt faktiskt uppstod. Fokus ligger på att kunna visa att agerandet eller uttalandet var ett sådant som skulle kunna kränka målsägandens självkänsla eller värdighet. Det kallas för abstrakt farebrott och djupt kränkande

uttalanden anses vara sådana som till exempel anspelar på en persons etniska ursprung, sexuella läggning, eller könstillhörighet (SOU, 2016:7).

## **Facebook**

Facebook är ett socialt medie där mycket av det uppmärksammade näthatet florerar. Facebook grundades år 2004 och hade i mars 2016 1.65 miljarder aktiva användare (Facebook, 2016). En av hemsidans funktioner är att man kan anpassa sitt flöde, det vill säga vad som visas för just dig när du är navigerar dig igenom startsidan, genom att bland annat följa eller sluta följa personer, sidor eller grupper.

Facebook (2016) har en del användarvillkor som bland annat innefattar riktlinjer och regler som gäller för hatiskt innehåll som förekommer på hemsidan. Följande går att ta del av:

Facebook tar bort hatiskt innehåll, vilket inkluderar innehåll som direkt angriper någon baserat på: ras, etnicitet, nationell härkomst, religiös åskådning, sexuell läggning, kön eller könsidentitet, eller allvarliga funktionsnedsättningar eller sjukdomar.

Organisationer och personer som sprider hatiska uttalanden om dessa skyddade grupper får inte närvara på Facebook. Som för alla våra riktlinjer är vi beroende av att andra användare anmäler sådant innehåll till oss.

Trots att Facebook i sina användarvillkor uppmanar till att man ska anmäla hatiskt innehåll så förekommer sådant ändå.

## **Teorier**

**The Online Disinhibition Effect.** Hatiskt innehåll på Facebook är ett exempel på det hårda klimat som idag ofta präglar sociala medier. The Online Disinhibition Effect är en teori som handlar om hur människor verkar bli mindre begränsade och mer hämningslösa vid kommunikation som sker via datorer och internet. Suler (2004) beskriver att när människor interagerar på internet så tenderar kommunikationen att vara mer öppen och ohämmad i jämförelse med kommunikation som sker ansikte mot ansikte. Teorin säger att olika faktorer bidrar på olika sätt till den påstådda effekten som till slut resulterar i att människor beter sig mer ohämmat på internet. ”The Online Disinhibition Effect” består av sex delar som tillsammans resulterar i hämningslösheten vid kommunikation över internet. Delarna är upplevd anonymitet, osynlighet, asynkronitet (att man inte pratar i realtid), ”solipsistic introjection” (att gränserna för

jaget ändras), bortkopplad fantasi och minskad eller förändrad effekt av auktoritet och status. Enligt teorin gör anonymiteten att man upplever avstånd mellan sin egen personlighet och vad man yttrar, vilket gör att man känner sig mindre sårbar och följaktligen mer ohämmad. Anonymiteten innebär mer konkret att man inte får några direkta fysiska responser, i form av till exempel ansiktsuttryck, på vad man skriver över internet. Brist på omedelbara reaktioner från den man kommunicerar med gör oss också mer ohämmade eftersom man inte kommunicerar i realtid. Effekten av status och auktoritet förändras också på internet. Suler menar även att de yttre faktorer som vanligtvis indikerar status och auktoritet, till exempel kroppsspråk eller klädsel, inte finns närvarande när man kommunicerar med någon över internet. Detta i sin tur påverkar hur vi kommunicerar med den personen (Suler, 2004).

### **Tidigare forskning**

**Ingen ögonkontakt över internet.** Brist på ögonkontakt är den huvudsakliga bidragande faktorn till hämningslöst beteende på internet. Det visade en forskningsstudie som undersökte tre typiska faktorer vid kommunikation på internet och dess effekt på vad man kallar för "Toxic Online Disinhibition Effect". Förutom ögonkontakt så studerades även osynlighet och anonymitetens effekt på det hämningslösa beteendet vid kommunikation på internet (Lapidot-Lefler et al., 2011). Det som kallas för "Online Disinhibition Effect" har definierats som minskning av beteendemässiga hämningar i internetmiljön. "Toxic Online Disinhibition Effect" avser således den negativa aspekten av detta, som ofta innebär att skada andras, eller till och med sin egen självbild, utan fördelar för varken sig själv eller andra. Det visar sig ofta som aggressivt beteende och användande av fientliga uttryck gentemot andra i kommunikation på internet, som sannolikt inte skulle förekomma i ett liknande scenario i verkliga livet (Suler, 2004). Studien fann bland annat en signifikant huvudeffekt för faktorn "Ögonkontakt" vilket indikerar att bristen på ögonkontakt är det som har störst effekt på det hämningslösa beteende som förekommer på internet. Detta resultat skiljer sig från den tidigare övertygelsen att det till störst del beror på anonymiteten (Lapidot-Lefler et al., 2011).

**Hjälpbeteende på Facebook.** Kränkningar och negativ stämning på internet påverkar inte bara offret utan även åskådaren. Obehagskänslan som uppstår hos åskådaren kan leda till att hen försvarar den som utsätts för kränkningar. En studie av Freis & Gurung (2013) undersökte hur en åskadares personlighet och empati påverkar hur troligt det är att hen ingriper i en situation

där någon kränks. För att testa hur dessa faktorer påverkar ingripande gjordes ett experiment där försökspersonen fick se ett pågående samtal på Facebook där en person angrep en annan persons sexuella läggning. Försökspersonen fick möjligheten att ingripa i diskussionen när som helst under förloppet. Även det sätt på vilket personen ingrep undersöktes. Resultatet visade att de personlighetsdrag som påverkade sannolikheten att försökspersonen ingrep var hög extraversion, hög vänlighet och låg neuroticism. De mest populära sätten att ingripa var att "styra rätt diskussionen", "angripa mobbaren", "byta ämne" och "undvika diskussionen". Studiens resultat visade även att det råder förvirring kring vem som bär ansvar för att ingripa och avbryta denna typ av kommunikation. Beträffande ansvarsförvirringen på internet gjordes en studie av P.M. Markey (2000) med syfte att demonstrera att det frekvent studerade socialpsykologiska fenomenet bystander effect även inträffar vid kommunikation på internet. Bystander effect innebär kortfattat att ju fler människor som är närvarande vid en situation där en individ behöver hjälp, desto mindre sannolikt är det att någon ingriper (Latane & Nida, 1981). Studien undersökte kopplingen mellan gruppstorlek och sannolikheten att få hjälp i chattgrupper. Att få hjälp innebar att få svar på frågor rörande funktioner på hemsidan Yahoo. Studien fann att ingripande från åskådare i chattgrupper på internet följde samma mönster som vid interaktion i verkliga livet - när antalet närvarande personer ökade i chattgrupperna så tog det längre tid för en individ att få hjälp (Markey, 2000).

**Interaktion mellan grupper på internet.** Det har studerats hur interaktion mellan olika grupper på internet ser ut samt hur språkanvändningen påverkas av huruvida och av vilka man är identifierbar eller inte (Douglas & McGarty, 2001). Enligt en socialpsykologisk modell, "Social Identity Model of Deindividuation Effects" (SIDE), så kan människor strategiskt bete sig på ett mer gruppnormativt sätt när de kan identifieras eller när andra är närvarande. Detta för att till exempel bli accepterad av ingruppen, för att undvika straff från eller för att hävda sin identitet gentemot utgruppen (Reicher, Spears, & Postmes, 1995). Utifrån detta predicerade forskningsstudien av Douglas et al. (2001) att deltagarna skulle ge mer stereotypa beskrivningar av medlemmar från utgruppen när de visste att beskrivningarna kunde läsas av andra. I tre experimentella studier och en arkivstudie fann forskarna att identifierbarhet av medlemmar från ingruppen var associerat med högre nivåer av språk med stereotyp innehåll när deltagarna beskrev medlemmar från utgruppen. Studiens resultat utökade SIDE-modellen och pekade på innebörden av att ha en ingrups publik när man uttrycker stereotypa åsikter vid kommunikation



på internet. Studien har etablerat och visat på en ny effekt för identifierbarhet på beteenden i en internetmiljö – ingruppsmedlemmar beskriver utgrupsmedlemmar mer stereotypt när de kan identifieras av medlemmar i sin egen grupp (Douglas et al., 2001).

**Hjälpbeteende mellan grupper.** Människor är mer benägna att hjälpa individer med samma gruppstillhörighet. Hjälpbeteende som riktas mot ingruppen påverkas av hur mycket individen identifierar sig med sin grupp. Även statusskillnad mellan grupper påverkar hjälpbeteenden. En studie av Cunningham och Platow (2007) visade att hjälpbeteende framförallt riktas mot ingruppen om dess status är hotad av andra grupper. När en ingrupps status inte hotas så kan hjälpbeteende gentemot utgrupper förekomma i nästan samma utsträckning som ingruppen hjälper sig själv (Cunningham et al., 2007). Viktigt att notera är dock att människor kan ha flera gruppstillhörigheter.

I en studie av Nadler (2002) undersöktes hjälpbeteende i relation till olika gruppers status. Studien visade att majoritetsgruppers hjälpbeteende i stor utsträckning påverkades av minoritetsgruppens karaktär. En minoritet som inte hotar majoritetens status får i regel mer hjälp än en minoritet som strävar efter autonom status (Nadler, 2002). Studien visade att viljan att ta emot hjälp samt ge hjälp påverkas av vilket utfall individer får på en skala som mäter social dominansorientering. Denna skala undersöker attityder till ojämlikhet mellan olika sociala grupper (Pratto, Sidanius, Stallworth & Malle, 1994). Studien visade att individer med ett utfall på hög social dominansorientering var mer benägna att hjälpa grupper med låg ställning som inte eftersträvar autonom status. En förklaring till detta kan vara att individer med hög social dominansorientering vill bibehålla beroendeställningen mellan sig själva och lågstatusgruppen (Nadler, 2002).

**Den symboliska rasismen.** I dagens samhälle präglas människor i större utsträckning av egalitära värderingar, det vill säga värderingar präglade av jämlikhet. Detta i sin tur påverkar hur rasismen tar sig uttryck i samhället. Tidigare så kallad klassisk rasism har övergått till att bli mer dold och subtil, en så kallad symbolisk rasism (Sears, 1988). Den klassiska rasismen innefattar tron att den vita rasen är överlägsen andra raser. Tecken på hur diskriminering mot svarta ser ut idag går att finna på arbetsmarknaden. Ett exempel är att personer med ett utfall på moderna rasismskalor som indikerar rasistiska attityder föredrar vita arbetssökande i högre utsträckning (McConahay, 1983). Övergången från klassisk till symbolisk rasism har lett till svårigheter i att mäta rasism i dagens samhälle. Studier har visat att människor sällan rapporterar rasism i

enkätstudier, trots att rasismen fortfarande är utbredd (Devine, 1995).

Utöver symbolisk rasism finns även något som kallas för aversiv rasism. Den aversiva rasismen präglas av undvikande av människor som tillhör etniska minoriteter, och emotioner som uppstår i dessa möten präglas av obehag, rädsla, äckel och förakt (Crosby, Bromley & Saxe, 1980). I studien *Differences in helping whites and blacks: a meta-analysis* undersöktes diskriminering i relation till hjälpbeteenden. Den baserades på tre teorier, Aversive Racism theory som beskriver hur individer kontrollerar sin fördomsfullhet för att undvika skam och obehag (McConahay, 1986); Justification - Suppression Model of the Expression of Prejudice menar att individer undviker att vara rasistiska för att undvika negativa konsekvenser i form av konfrontation eller skam (Crandall & Eshelman, 2003). Den sista teorin, Cost-Reward Model, beskriver hjälpbeteende i relation till kostnad. Det vill säga, det som bestämmer om en person hjälper beror på hur mycket det kostar i tid, risk eller ansträngning i relation till den skuld som hade uppkommit om hjälpbeteendet uteblivit (Piliavin & Piliavin, 1972). Studien visade att vita fick hjälp i högre utsträckning vid en mer akut situation. Även när frånvaro av hjälpbeteende kunde rationaliseras till att inte handla om etnicitet hjälptes vita i högre utsträckning (Saucier, Miller & Doucet, 2005). Dessa resultat stödjer den aversiva rasismteorin och Crandall et al.'s "Justification - Suppression Model of the Expression of Prejudice" (2003).

**Rasism på internet.** I takt med internets expansion antog många att samhället skulle bli friare då fler människor skulle få möjligheten att komma till tals (Walther, 1992). Detta har till viss del blivit sant, det finns ett flertal internetforum där människor kan uttrycka sina åsikter (Schultz, 2000). I samband med människors ohämmade beteende på internet blir diskursen i dessa forum ofta mer extrem (Nguyen & Alexander, 1996). I och med internets omfattning kan information spridas och olika idéer delas, till exempel rasistiska idéer och åsikter. I takt med att rasism blivit allt mer inpopulärt att öppet uttrycka i dagens samhälle (McConahay, 1986) har internet fått en stor betydelse för rasistiska grupper (Gerenstenfeld, Grant & Chiang, 2002). Rasistiska grupper som har mindre inflytande i samhället idag använder i stor utsträckning internet för att sprida budskap samt rekrytera medlemmar. Anledningen till att internet används som medie för rekrytering och åsiktsspridning kan vara att det är ett billigt verktyg (Gerenstenfeld et al., 2002) och att meddelanden kan sprida sig enkelt vilket resulterar i att en stor del av internetforumens innehåll blir rasistiskt (Steinfeldt et al., 2010). Utöver detta använder även människor internet i stor utsträckning för att bekräfta sin världsbild (Alvares & Dahlgren,

2016), vilket även gäller rasistiska personer som letar efter forum där deras attityder mot invandrare bekräftas (Atton, 2006). För att ytterligare visa på hur internet blivit en plats för att uttrycka åsikter gjordes en studie av Coffey och Woolworth (2004) där de observerade internetforum och media efter en nyhet om att ungdomsgäng tillhörande etniska minoriteter begått ett antal brott i en mindre stad. I studien fann de att över 20% av alla inlägg i respons på nyheten var rasistiska. 62 av de 279 inlägg som var relaterade till nyheten innehöll rasistiska kommentarer, 14 av dessa inlägg mötte motstånd från andra användare. De rasistiska kommentarerna handlade ofta om att ungdomsgänget begick hatbrott mot vita och att media medvetet mörkade deras bakgrund. Det hölls även ett möte i staden relaterat till dessa brott. I kontrast till diskursen på internetforumen präglades mötet av en sansad ton och endast en kommentar relaterat till etnicitet förekom (Coffey et al., 2004).

## **Syfte**

Trots att rasismen blivit mer dold och subtil så verkar det ohämmade klimat som präglar internet och sociala medier idag ändå ge utrymme för att öppet uttrycka rasistiska åsikter. För att öka förståelsen för vad rasism som kommer till uttryck på sociala medier väcker för reaktioner behövs mer forskning.

Syftet med den här studien är att undersöka hur beteende på Facebook skiljer sig mellan människor som skattats högt respektive lågt på en modern rasismskala, samt mellan människor med hög respektive låg ingrupsidentifiering med gruppen svenskar.

För att bidra till den rådande uppmärksamhet som faktiskt riktas mot näthat generellt så undersöks även anledningar till att användare väljer att inte anmäla personer eller kränkande kommentarer på Facebook.

## **Frågeställningar**

1. Finns det en skillnad mellan grupper med hög respektive låg rasism vad gäller a) anmälningsbenägenhet av rasistiska kommentarer på Facebook, b) hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook, c) hur provocerad man blir av, samt hur omoralisk man tycker att en rasistisk kommentar på Facebook är?
2. Finns det en skillnad mellan grupper med hög respektive låg ingrupsidentifikation till gruppen svenskar vad gäller a) anmälningsbenägenhet av rasistiska kommentarer på

Facebook, b) hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook, c) hur provocerad man blir av, samt hur omoralisk man tycker att en rasistisk kommentar på Facebook är?

3. Vilka anledningar finns det till att inte anmäla en kommentar?

## Metod

### Deltagare

116 personer deltog i studien. 66 kvinnor och 50 män i åldrarna 19-55 ( $M$  ålder= 23.53;  $SD= 4.47$ ). De flesta deltagarna var studenter vid Lunds Universitet, en del från Malmö högskola samt några icke-studenter från Stockholm. Det blev ett bortfall på 18 deltagare på grund av icke fullständigt ifyllda enkäter. Enkäten delades ut i pappersform.

### Material

**Ingruppsidentifikation.** För att mäta till vilken grad deltagarna identifierade sig med gruppen "svenskar" användes en modifierad skala med fem items från Gatto, Dambrum, Kerbrat, & de Oliviera (2010). Skalans påståenden var "*Jag identifierar mig starkt med Sverige och andra svenskar*", "*Svenskar som grupp är mycket viktig för mig*", "*Jag känner stark samhörighet med andra svenskar*", "*Jag är glad att jag är medborgare i Sverige*" och "*Jag känner mig nära andra svenskar*". Svartalternativen var 1 = Håller inte alls med, till 5 = Håller med helt och hållet. Skalans Cronbachs Alpha: .80 vilket tyder på en relativt hög intern konsistens.

**Symbolisk rasism.** För att mäta graden av symbolisk rasism användes en version av den moderna rasismskalan konstruerad och validerad av Akrami, Ekehammar och Araya (2000), som har anpassats för att bättre kunna tillämpas i en skandinavisk kontext. Skalan bestod av 9 items, till exempel; "Diskriminering av invandrare är inte längre ett problem i Sverige". Deltagarnas uppgift var att på en femgradig skala, samma som för ingruppsidentifikation, skatta huruvida de höll med påståendet eller ej. Skalans Cronbachs Alpha: .81 vilket tyder på en relativt hög intern konsistens.

**Etik och anmälningsbenägenhet på Facebook.** För att få en uppfattning om deltagarnas attityder gällande Facebook-användning presenterades tre påståenden om etik som de fick ta ställning till. Vidare ställdes ett antal frågor om rapportering av kränkningar på Facebook. Exempel på påstående; "*Alla användare på Facebook bör behandlas med värdighet och respekt*"

och exempel på frågor *“Jag skulle anmäla en person till Facebook som förolämpar en person med ett annat etniskt ursprung”*. Påståendena och frågorna besvarades på en femgradig skala där 1 = Håller inte alls med och 5 = Håller med helt och hållet. Frågorna om rapportering av kränkningar hade Cronbachs alpha: .94 vilket tyder på en väldigt hög intern konsistens. Vidare ställdes frågor kring hjälpbeteende på Facebook, till exempel; *“Hur ofta har du anmält någon till Facebook som kränkt en person med ett annat etniskt ursprung?”*, som besvarades på en femgradig skala (1 = Aldrig, 2 = En gång, 3 = Två gånger, 4 = Tre till fyra gånger, 5 = Fem eller fler gånger). Frågorna kring hjälpbeteende hade Cronbachs alpha: .65. Slutligen ställdes en fråga kring anledningar att inte anmäla en kränkning till Facebook samt en fråga kring att polisanmäla en kränkning.

### **Scenarier**

I slutet av enkäten fanns fem olika scenarier med bilder. Varje scenario bestod av ett inlägg från Facebook samt en tillhörande kommentar. Under varje scenario fanns tre olika frågor som deltagarna skulle ta ställning till. Frågorna handlade om hur provocerad deltagaren kände sig av kommentaren under bilden, om de skulle ha anmält en liknande kommentar till Facebook samt hur omoralisk de tyckte att kommentarens innehåll var. Den första frågan besvarades på en femgradig skala där 1 = Inte provocerad alls och 5 = Mycket provocerad. Den andra besvarades på en fyrgradig skala (1 = Absolut, 2 = Ja, fast med viss tvekan, 3 = Nej, fast med viss tvekan, 4 = Absolut inte) och den sista frågan besvarades på en femgradig skala där 1 = Ej omoralisk alls och 5 = Väldigt omoralisk. Se Appendix för att ta del av hela enkäten.

### **Procedur**

Datainsamlingen skedde till störst del i områden som tillhör Lunds Universitet, även på Malmö högskola samt ett fåtal på ett företag i Stockholm. Deltagarna fick frågan om de ville svara på en enkät som handlar om Facebook-användning. På enkätens förstasida informerades om att deltagandet var helt anonymt samt om rätten att avbryta medverkan när som helst. Det betonades även att inga svar är rätt eller fel och att de skulle försöka svara så sanningsenligt som möjligt. Enkäten bedömdes kunna medföra en minimal risk i form av att de kommentarer som respondenten ombads ta ställning till kunde upplevas som stötande. Kontaktuppgifter till studiens ansvariga fanns även presenterade i enkäten. All data bearbetades med hjälp av Statistical

Package for Social Science (SPSS). För att undersöka bivariata samband användes Pearsons produkt-moment korrelationer. För att undersöka skillnader mellan grupper användes t-test för oberoende medelvärden.

### **Pilotstudie**

Innan den faktiska datainsamlingen började gjordes en pilotstudie med syfte att testa enkäten och att få synpunkter på den. Pilotstudien gjordes på studenter vid Lunds Universitet och utöver att besvara enkäten ombads deltagarna vara kritiska och dela med sig av sina synpunkter och åsikter om enkäten. I pilotstudien medverkade 17 personer, varav 11 var kvinnor och 6 män, i åldrar mellan 21 och 28 år ( $M = 23.4$ ). Urvalet till pilotstudien fortlöpte tills de synpunkter som samlades in började återkomma. Den feedback som gavs resulterade i en del mindre förändringar av enkäten innan den riktiga datainsamlingen började.

## **Resultat**

### **Deskriptiv statistik**

I *Tabell 1* nedan presenteras deskriptiv statistik som på ett övergripande sätt visar  $M$  och  $SD$  för samtliga variabler och samtliga deltagare i studien. Värde för minsta möjliga samt högsta möjliga poäng på enkäten redovisas även.

*Tabell 1. Deskriptiv statistik för samtliga variabler och deltagare i studien.*

	$N$	$min$	$max$	$M$	$SD$
Rasism	116	9	45	18.00	5.61
Ingruppsidentifikation	116	5	25	18.04	3.43
Anmälningsbenägenhet*	116	5	25	17.59	5.69
Hjälpbeteende**	116	3	15	4.58	2.27
Provokationsnivå***	116	5	25	20.09	5.24
Omoralknivå****	116	5	25	21.91	4.02

\* Anmälningsbenägenhet = anmälningsbenägenhet av rasistiska kommentarer på Facebook

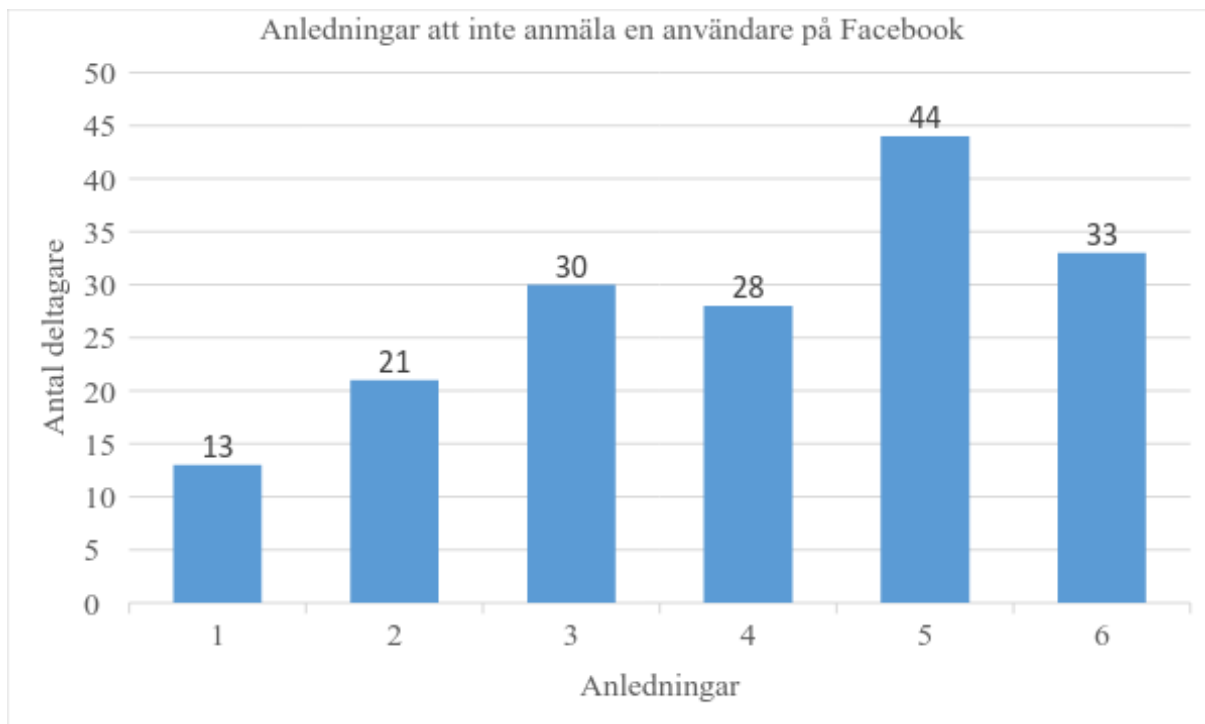
\*\* Hjälpbeteende = hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook

\*\*\* Provokationsnivå = hur provocerade deltagarna blev av de rasistiska kommentarerna

\*\*\*\* Omoralisk nivå = hur omoraliska deltagarna ansåg att de rasistiska kommentarerna var

I *Tabell 2* nedan presenteras en översikt över deltagarnas svar på frågan “Om du har tänkt anmäla en användare på Facebook som kränkt en person av ett annat etniskt ursprung men inte gjort det, ange en eller flera orsaker till ditt agerande”. Resultatet visar att bland studiens deltagare var den mest framträdande anledningen att de aldrig tänkt på att anmäla. Näst efter detta kom alternativet “Annat” där deltagarna själva skrev en anledning. Dessa handlade till störst del om att de inte tagit del av eller sett kommentarer som kränker personer med annat etniskt ursprung och därför inte har anmält någonting.

*Tabell 2. Översikt över anledningar till att inte anmäla en användare på Facebook.*



1 = Rädsla

2 = Oklara procedurer för att anmäla

3 = Det händer inget med förövaren

4 = Tidsbrist

5 = Jag har aldrig tänkt på att anmäla

6 = Annat

## Sambandsanalys

Pearsons korrelationstest användes för att undersöka relationen mellan variablerna som studien innehöll. De korrelationsberäkningar som gjordes visas i *Tabell 3*, där det bland annat framgår att rasism har ett signifikant samband med samtliga variabler. Även hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook har ett signifikant samband med samtliga variabler.

*Tabell 3. Korrelationsmatris för alla variabler.*

Variabel	1	2	3	4	5	6
1 Rasism	-	.19*	-.40**	-.22*	-.59**	-.57**
2 Ingruppsidentifikation		-	-.16	-.19*	-.11	.11
3 Anmälningsbenägenhet			-	.44**	.55**	.39**
4 Hjälpbeteende				-	.28**	.21*
5 Provokationsnivå					-	.73**
6 Omoralisk nivå						-

\* = $p < .05$

\*\* = $p < .01$

## Skillnader mellan grupper

**Rasism.** Deltagarna delades in i två grupper baserat på poäng på den moderna rasismskalan. Deltagare med lägre poäng än medelvärdet 18 ( $N=61$ ) placerades i grupp 1. Deltagare med högre poäng än medelvärdet 18 ( $N=49$ ) placerades i grupp 2. Deltagare som fick exakt 18 poäng uteslöts ( $N=6$ ).

En signifikant skillnad hittades mellan grupperna med hög respektive låg rasism vad gäller anmälningsbenägenhet av rasistiska kommentarer på Facebook. Skillnaden indikerar att grupp 1 var mer benägna än grupp 2 att anmäla rasistiska kommentarer på Facebook. En signifikant skillnad hittades mellan grupperna vad gäller hur provocerade deltagarna blev av de rasistiska kommentarerna samt hur omoraliska deltagarna ansåg att de rasistiska kommentarerna var. I båda fallen blev grupp 1 mer provocerade samt ansåg att kommentarerna var mer



omoraliska än grupp 2. Vad gäller hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook hittades ingen signifikant skillnad mellan grupperna.

*Tabell 4. Jämförelse mellan deltagare med låg och hög poäng på den moderna rasismskalan.*

	<i>Grupp 1</i>			<i>Grupp 2</i>			<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
Anmälningbenägenhet	61	19.02	4.78	49	15.41	6.24	3.34	.05
Hjälpbeteende	61	4.93	2.29	49	4.12	2.26	1.86	.15
Provokationsnivå	61	22.31	3.34	49	17.18	6.02	5.34	.00
Omoralsk nivå	61	23.56	2.44	49	19.73	4.74	5.13	.00

### **Ingruppidentifikation**

Deltagarna delades in i två grupper baserat på poäng på skalan för ingruppsidentifikation till gruppen svenskar. Deltagare med lägre poäng än medelvärdet 18.04 placerades i grupp 1 ( $N=65$ ). Deltagare med högre poäng än medelvärdet 18.04 placerades i grupp 2 ( $N= 51$ ).

En signifikant skillnad hittades mellan grupperna med hög respektive låg ingruppsidentifikation med gruppen svenskar vad gäller anmälningbenägenhet av rasistiska kommentarer på Facebook. Skillnaden indikerar att grupp 1 var mer benägna än grupp 2 att anmäla rasistiska kommentarer. En signifikant skillnad hittades mellan grupperna vad gäller hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook. Skillnaden indikerar att grupp 1 i större utsträckning har anmält en person eller en kränkande kommentar till Facebook, eller i kommentarer försvarat någon annan som kränkts. Vad gäller hur provocerade deltagarna blev av de rasistiska kommentarerna samt hur omoraliska deltagarna ansåg att de rasistiska kommentarerna var fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna.

Tabell 5. Jämförelse mellan deltagare med låg och hög poäng på skalan för ingruppsidentifikation.

	Grupp 1			Grupp 2			<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
Anmälningsbenägenhet	65	18.67	4.96	51	16.22	6.29	2.28	.05
Hjälpbeteende	65	5.00	2.48	51	4.04	1.85	2.39	.00
Provokationsnivå	65	20.54	5.36	51	19.53	5.11	1.03	.78
Omoralk nivå	65	21.78	4.55	51	22.08	3.24	-.39	.18

### Diskussion

Den här studien undersöker skillnader i beteende på Facebook relaterat till rasism samt ingruppsidentifikation med gruppen svenskar. Med hjälp av en enkätundersökning studerades anmälningsbenägenhet och hjälpbeteende på Facebook, samt hur provocerande och omoraliska rasistiska kommentarer på Facebook anses vara. Mellan grupper med hög respektive låg rasism hittades signifikanta skillnader avseende anmälningsbenägenhet och hur provocerade de blev av, samt hur omoraliska de tyckte att de rasistiska kommentarerna var. Ingen signifikant skillnad hittades vad gäller hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook. Mellan grupper med hög respektive låg ingruppsidentifikation med gruppen svenskar hittades signifikanta skillnader avseende anmälningsbenägenhet och hjälpbeteende. Vad gäller hur provocerande och hur omoraliska de rasistiska kommenterna ansågs vara hittades ingen signifikant skillnad. Studien fann även att den huvudsakliga anledningen till att användare på Facebook väljer att inte anmäla en person som kränkt någon annan, är för att de inte tänkt på att möjligheten finns. Nedan följer en diskussion utifrån studiens frågeställningar och resultat, diskussion kring metoden samt förslag på vidare forskning.

### Rasism

Enligt studiens resultat är mindre rasistiska människor mer benägna att anmäla rasistiska kommentarer på Facebook samtidigt som mer rasistiska människor är mindre benägna att anmäla rasistiska kommentarer på Facebook. Det finns således en skillnad avseende

anmälningsbenägenhet mellan grupper med hög respektive låg rasism. I linje med detta resultat så visar studien även att mindre rasistiska människor blir mer provocerade av samt tycker rasistiska kommentarer på Facebook är mer omoraliska än vad mer rasistiska människor gör. Det finns således en skillnad mellan grupperna även här, som kan anses hänga ihop med skillnaden mellan grupperna vad gäller anmälningsbenägenhet. Detta då man kan tänka sig att på grund av att mindre rasistiska blir mer provocerade och tycker att kommentarerna är mer omoraliska så blir de även mer motiverade till att också anmäla kommentarerna. Viktigt att notera är dock att skillnaden i anmälningsbenägenhet mellan grupperna avser en skillnad i attityder eftersom skalan i enkäten inte mäter faktiskt beteende.

När det kommer till hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter, som avser huruvida man har anmält en person eller en kränkande kommentar till Facebook, eller i kommentarer försvarat någon annan som kränkts, så fann studien ingen skillnad mellan grupperna med hög respektive låg rasism. Det faktum att det finns en skillnad avseende anmälningsbenägenhet men inte avseende hjälpbeteende indikerar en skillnad i attityder mellan grupperna. Detta eftersom skalan för hjälpbeteende mäter faktiskt beteende och skalan för anmälningsbenägenhet avser hur deltagarna tror att de skulle agera. Detta visar på att vad studiens deltagare anger att de skulle göra och vad de faktiskt har gjort när det kommer till anmälningar på Facebook inte överensstämmer. Att ingen skillnad hittats mellan grupperna vad gäller hjälpbeteende kan förklaras av den del av enkäten som täcker anledningar till att inte anmäla. Den mest frekvent angivna anledningen är "Jag har aldrig tänkt på att anmäla". Detta indikerar att oavsett utfall på den moderna rasismskalan så tänker man inte på att det finns möjlighet att anmäla sådant som sker på Facebook. Generellt över hela studien så visar resultatet på ett lågt hjälpbeteende. Alla studiens deltagare har i snitt endast anmält en person eller en kränkande kommentar till Facebook, eller i kommentarer försvarat någon annan som kränkts, en till två gånger. Att medelvärdet är så pass lågt skulle kunna förklaras av att det uppstår en ansvarsförvirring kring vem som bör agera. Tidigare forskning på fenomenet bystander effect, som visar att det uppstår även på internet, stödjer denna förklaring (Markey, 2000).

### **Ingruppsidentifikation**

I kontrast till den icke-signifikanta skillnaden vad gäller rasism och hjälpbeteende, så visar resultatet däremot på en signifikant skillnad vad gäller ingruppsidentifikation med gruppen

svenskar och hjälpbeteende. Studiens resultat visar att de som identifierar sig starkt med gruppen svenskar i lägre utsträckning har anmält en person eller kränkande kommentar, eller i kommentarer försvarat någon annan som kränkts på Facebook. De som inte identifierar sig lika starkt med gruppen svenskar har på samma gång i högre utsträckning ägnat sig åt hjälpbeteende på Facebook. Det finns således en skillnad i hjälpbeteende på Facebook mellan de som identifierar sig starkt med gruppen svenskar och de som inte identifierar sig lika starkt med gruppen svenskar. Tidigare forskning som kan förklara detta utfall är sådan som visar att när en ingrups status är hotad så får utgruppen mindre hjälp, det vill säga att de som identifierar sig starkt med gruppen svenskar kan se utgruppsmedlemmar som ett hot vilket kan göra att hjälpen uteblir (Cunningham et al., 2007). Andra faktorer som visat sig påverka hjälpbeteende är en individs personlighet och empati, något denna studie inte berör men som kan vara en bakomliggande faktor till vad resultatet visar (Freis et al., 2013). I och med att det mellan grupper med hög respektive låg rasism inte finns någon signifikant skillnad vad gäller hjälpbeteende, så indikerar detta resultat att hjälpbeteende på Facebook påverkas av individens ingrupsidentifikation med gruppen svenskar snarare än hur rasistisk hen är. Viktigt att notera är dock att studien inte säger någonting om vilken grupp deltagarna kanske identifierar sig med istället för med gruppen svenskar.

I linje med att individer som identifierar sig starkt med gruppen svenskar i lägre utsträckning har hjälpt någon på Facebook, så är de också mindre benägna att anmäla rasistiskt kränkande kommentarer på Facebook. På samma gång är alltså individer som inte identifierar sig lika starkt med gruppen svenskar mer benägna att anmäla och har, som tidigare nämnts, även i större utsträckning faktiskt gjort det.

Studien visar på icke-signifikanta skillnader mellan grupperna med hög respektive låg ingrupsidentifikation med gruppen svenskar avseende hur provocerade de blev av, samt hur omoraliska de tyckte de rasistiska kommentarerna var. Detta indikerar att ingrupsidentifikation med gruppen svenskar inte är en prediktor för hur provocerad man blir av, samt hur omoralisk man tycker att rasistiska kommentarer på Facebook är.

## **Avslutande diskussion**

Utöver vad diskussionen hittills behandlat så är det värt att belysa att kommentarerna som deltagarna i enkäten fick ta ställning till främst är riktade mot personer med arabiskt ursprung.

För att få ett mer generaliserbart resultat hade man kunnat använda exempel där även andra etniska ursprung var föremål för kränkningen. Anledningen till att just de exempel som använts valdes ut är att de ansågs vara tillräckligt allvarliga. Kommentarer som använts som exempel i enkäten är utvalda på grund av att de antogs ha en stark effekt på respondenterna. Dock är det viktigt att notera att användare kan anpassa sina flöden på Facebook genom att till exempel följa eller sluta följa olika personer eller grupper, vilket gör att liknande kommentarer antagligen inte är något som alla dagligen tar del av, vilket kan påverka reaktionen ytterligare.

Studiens sista frågeställning avser att få en inblick i varför människor väljer att inte anmäla kränkande kommentarer på Facebook. Resultatet visar att bland studiens deltagare är den mest framträdande anledningen att de aldrig tänkt på att anmäla. Näst efter detta kommer alternativet "Annat" där deltagarna själva fick skriva en anledning. Dessa handlar till störst del om att man inte tar del av eller ser kommentarer som kränker personer med annat etniskt ursprung och därför inte har anmält någonting.

Syftet med den här studien är att undersöka beteende på Facebook. Mer specifikt att se om det finns eventuella skillnader i Facebook-beteende mellan människor med hög respektive låg rasism samt hög respektive låg ingrupsidentifikation med gruppen svenskar. Studiens frågeställningar berör anmälningsbenägenhet, hjälpbeteende och hur provocerad man blir av, samt hur omoralisk man tycker rasistiska kommentarer på Facebook är. Generellt visar den här studien att hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook inte är vanligt förekommande, trots att detta är något som Facebook uppmanar till i sina användarvillkor. Kanske är det så att det krävs en ändring i den svenska lagen för att råda bot på det ohämmade beteende som internet visats ge upphov till.

### **Kritik mot metod**

På grund av begränsade resurser är urvalet ett bekvämlighetsurval, där merparten av respondenterna är studenter i södra Sverige. Detta kan begränsa studiens generaliserbarhet vad gäller ålder och sysselsättning.

Något som kan ha påverkat hur deltagarna besvarade enkäten och således också studiens resultat är social önskvärdhet. Detta eftersom frågorna i enkäten berör relativt känsliga ämnen vilket kan ha påverkat deltagarna att svara på ett socialt önskvärt sätt (Bryman, 2011).

En svaghet med den del av enkäten som avser mäta hjälpbeteende till fördel för etniska minoriteter på Facebook är hur frågorna är formulerade samt att de kan tolkas på olika sätt. Skalan som avser mäta hjälpbeteende har en intern konsistens som ligger på gränsen till att inte vara tillräcklig (.65). Detta skulle kunna bero hur de tre frågorna som utgör skalan är formulerade. Till exempel "*Hur ofta har du anmält någon till Facebook som kränkt en person med ett annat etniskt ursprung?*", denna formulering kan subjektivt tolkas olika beroende på respondentens ursprung. Dock är det respondenternas subjektiva tolkningar som avgör om detta är ett problem, något det ej är möjligt att ta del av. Frågorna borde ha formulerats så att det tydligare framgår att det handlar om annat etniskt ursprung än svenskt.

Det finns ett stavfel i den del av enkäten som avser mäta anmälningsbenägenhet. Den sista frågan är formulerad "*Skriver ifrågasättande saker om medlemmar av andra etiska grupper*". Det som egentligen ska stå är etniska grupper, inte etiska grupper. Trots detta har skalan en väldigt hög intern konsistens, vilket indikerar att stavfelet inte påverkar utfallet.

### **Vidare forskning**

Eftersom den här studien inte täcker orsakerna till uteblivet hjälpbeteende fullt ut är ett förslag till vidare forskning att ta fasta på och utveckla detta. Varför uteblir hjälpbeteendet trots att individer anser kommentarer vara omoraliska och provocerande? Hur kan man påverka användare på Facebook att faktiskt anmäla sådant de tycker är fel?

De kommentarer som används som exempel i studiens enkät valdes på grund av att de ansågs tillräckligt allvarliga för att ge effekt hos respondenterna. Dock används endast fem exempel. Ytterligare ett förslag på vidare forskning är att utveckla detta genom att använda sig av fler olika exempel för att få en bild av vilka typer av kränkande kommentarer som anses värst. Man skulle även kunna använda sig av mer respektive mindre kränkande kommentarer för att ta reda på om det finns någon slags gräns för vad som anses vara acceptabelt och inte.

För att öka förståelsen för vad det är som gör att användare på sociala medier ägnar sig åt nätkränkningar skulle vidare forskning, med hjälp av experimentella studier, kunna undersöka vilka situationer som väcker behovet att angripa personer eller grupper av annan etnisk härkomst. Mer specifikt skulle man kunna undersöka skillnader mellan mer rasistiska människor och människor med hög ingrupsidentifiering avseende vilka olika situationer som driver dem till att angripa personer eller grupper av annan etnisk härkomst.

Slutligen visar den här studiens process att den forskning som idag finns om rasism på internet är relativt begränsad och förlegad. Det borde således utvecklas så att även sociala medier som det ser ut idag omfattas.

## Referenser

- Akrami, N., Ekehammar, B., & Araya, T. (2000). Classical and modern racial prejudice: a study of attitudes toward immigrants in Sweden. *European Journal of Social Psychology, 30*, 521-532.
- Alvares, C., Dahlgren, P. (2016). Populism, extremism and media: Mapping an uncertain terrain. *European Journal of Communication, 31(1)*, 46-57. DOI: 10.1177/0267323115614485
- Atton, C. (2006). Far-right media on the internet: culture, discourse and power. *New Media & Society, 8(4)*, 573-587. DOI: 10.1177/1461444806065653
- Bargh, J. A., & McKenna, K. Y. A. (2004). The Internet and social life. *Annual Review of Psychology, 55*, 573–590. DOI: 10.1146/annurev.psych.55.090902.141922
- Bryman, A. (2011). Strukturerade intervjuer. I Å. Sterner (Red.), M. Ljungren (Red.), *Samhällsvetenskapliga metoder* (s.224). Malmö:Liber.
- Coffey, B., Woolworth, S. (2004). Destroy the scum, and then neuter their families:” the web forum as a vehicle for community discourse?. *The Social Science Journal, 41*, 1-14. doi:10.1016/j.soscij.2003.10.001
- Crandall, C. S., & Eshelman, A. (2003). A justification-suppression model of the expression and experience of prejudice. *Psychological Bulletin, 129*, 414-446.
- Crosby, F., Bromley, S., & Saxe, L. (1980). Recent unobtrusive studies of Black and White discrimination and prejudice: *A literature review. Psychological Bulletin, 87*, 546-563.
- Cunningham, E., Platow, M. J. (2007). On helping lower status out-groups: The nature of the help and the stability of the intergroup status hierarchy. *Asian Journal of Social Psychology, 10*, 258–264. doi: 10.1111/j.1467-839X.2007.00234.x
- Devine, P. G. (1989). Stereotypes and prejudice: Their automatic and controlled components. *Journal of Personality and Social Psychology, 56*, 5-18.
- Douglas, K. M., McGarty, C. (2001). Identifiability and self-presentation: Computer-mediated communication and intergroup interaction. *British Journal of Social Psychology, 40*, 399-416.
- Facebook. (2016). Community Standards. Hämtad 2016-05-04, från <https://www.facebook.com/communitystandards#>
- Facebook. (2016). Company Info. Hämtad 2016-05-04, från <http://newsroom.fb.com/company-info/>
- Freis, S. D., & Gurung, R. A. R. (2013). A Facebook analysis of helping behavior in online bullying. *Psychology of Popular Media Culture, 2(1)*, 11–19.
- Gatto, J., Dambrun, M., Kerbrat, C., & De Oliveira, P. (2010). Prejudice in the police: On the processes underlying the effects of selection and group socialisation. *European Journal of Social Psychology, 40*, 252– 269. doi:10.1002/ejsp.617
- Gerstenfeld, P. B., Grant, D. R., & Chiang, C. P. (2003). Hate online: A content analysis of extremist internet sites. *Analyses of Social Issues & Public Policy, 3*, 29 - 44. DOI: 10.1111/j.1530-2415.2003.00013.x



- Lapidot-Lefler, N., Barak, A. (2011). Effects of anonymity, invisibility and lack of eye-contact on toxic online disinhibition. *Computers in Human Behavior*, 28, 434-443. doi:10.1016/j.chb.2011.10.014
- Latane, B., & Nida, S. (1981). Ten years of research on group size and helping. *Psychological Bulletin*, 89(2), 308-324.
- Markey, P. M. (2000). Bystander intervention in computer mediated communication. *Computers in Human Behavior*, 16(2), 183 –188.
- McConahay, J. B. (1983). Modern Racism and Modern Discrimination: The Effects of Race, Racial attitudes, and Context on Simulated Hiring Decisions. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 9(4), 551-558
- McConahay, J. B. (1986). Modern racism, ambivalence, and the modern racism scale. In J. F. Dovidio & S. L. Gaertner (Eds.), *Prejudice, discrimination, and racism* (s.91 -125). San Diego: Academic Press.
- Nadler, A. (2002). Inter-Group Helping Relations as Power Relations: Maintaining or Challenging Social Dominance Between Groups Through Helping. *Journal of Social Issues*, Vol. 58, No. 3, 487-502.
- Nguyen, D. T., Alexander, J. (1996). The coming of cyberspacetime and the end of the polity. I R. Shields (Red.), *Cultures of the Internet* (s. 99–122). London: Sage Publications.
- Piliavin, J. A., & Piliavin, I. M. (1972). Effect of blood on reactions to a victim. *Journal of Personality and Social Psychology*, 23, 353-361.
- Pratto, F., Sidanius, J., Stallworth, L. M., Malle, B. F. (1994). Social Dominance Orientation: A Personality Variable Predicting Social and Political Attitude. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(4), 741-763
- Schultz, T. (2000). Mass media and the concept of interactivity: An exploratory study of online forums and reader email. *Media, Culture & Society*, 22(2), 205–221.
- Sears, D. O. (1988). Symbolic Racism. I P. A. Katz (Red.), D. A. Taylor (Red.), *Eliminating Racism: Profiles in Controversy* (s. 53-76). New York: Plenum Press. Doi: 10.1007/978-1-4899-0818-6
- Steinfeldt, M. C., Benton, E., Carlson, T. N., Foltz, B. D., Kaladow, J. K., Pagano, L. A., Steinfeldt, J. A. (2010). Racism in the electronic age: Role of online forums in expressing racial attitudes about American indians. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 16(3), 362-371. DOI: 10.1037/a0018692
- SOU 2016:7. *Integritet och straffskydd: Betänkande av Utredningen om ett modernt och starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten*. Stockholm: Regeringskansliets förvaltningsavdelning.
- Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *Cyber Psychology & Behavior*, 7(3), 321–326.
- Walther, J. B. (1992). Interpersonal effects in computer-mediated interaction. *Communication Research*, 19(1), 52–90.

*Appendix.*

## **Undersökning av människors beteenden på Facebook**

Vi är två studenter vid Lunds Universitet som skriver vår kandidatuppsats inom psykologi. Vi är intresserade av människors beteenden på Facebook. Din uppgift är att fylla i några frågeformulär som presenteras nedan. Vi skulle verkligen uppskatta om du vill ta dig tid att medverka. Tänk på att inga svar är rätt eller fel, men försök svara så sanningsenligt som möjligt. Din medverkan är helt anonym och du har när som helst rätt att avbryta din medverkan. Vill du veta mer om studien, kontakta:

E-post: [viktor.backstrom.283@student.lu.se](mailto:viktor.backstrom.283@student.lu.se)  
[matilda.markusson.729@student.lu.se](mailto:matilda.markusson.729@student.lu.se)

**Tack för din medverkan! Din insats är betydelsefull.**

### **Bakgrundsinformation**

Ålder: \_\_\_\_\_

Kön:    Kvinna            Man

## Attityder mot grupper

Var vänlig skatta följande påståenden enligt given skala. Tänk på att inga svar är ”rätt” eller ”fel”. Svara bara så ärligt och uppriktigt som möjligt.

**1 Håller inte alls med**  
**2 Håller inte med**  
**3 Varken eller**  
**4 Håller med**  
**5 Håller med helt och hållet**

- |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Jag identifierar mig starkt med Sverige och andra svenskar.                        | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 2. Svenskar som grupp är mycket viktig för mig.                                       | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 3. Jag känner stark samhörighet med andra svenskar.                                   | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 4. Jag är glad att jag är medborgare i Sverige.                                       | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 5. Jag känner mig nära andra svenskar.  | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 6. Diskriminering av invandrare är inte längre ett problem i Sverige.                 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 7. Det har gjorts tillräckligt med insatser för arbetslösa invandrare.                | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 8. Rasistiska grupper utgör inte längre ett hot mot invandrare.                       | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 9. Det är lätt att förstå invandrares krav på lika rättigheter.                       | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 10. Invandrare får för liten plats i media.   | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 11. Invandrare börjar bli för krävande i sina anspråk på lika rättigheter.            | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 12. Det är viktigt att satsa pengar på hemspråksundervisning för invandrare.          | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 13. Särskilda åtgärder bör vidtagas för att få in fler invandrare på arbetsmarknaden. | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

14. Det är bra med ett mångkulturellt Sverige. 1 2 3 4 5

## **Etik i samband med Facebook-användning**

### **Attityder gällande Facebook-användning**

- 1 Håller inte alls med**
- 2 Håller delvis inte med**
- 3 Varken eller**
- 4 Håller delvis med**
- 5 Håller med helt och hållet**

1. Alla användare på Facebook bör behandlas med värdighet och respekt. 1 2 3 4 5

2. Alla användare på Facebook av exempelvis afrikanskt eller arabiskt ursprung bör behandlas med misstänksamhet. 1 2 3 4 5

3. Jag skulle riskera mitt eget generella välbefinnande för att försvara en person med ett annat etniskt ursprung som kränks på Facebook. 1 2 3 4 5

## **Rapportering av kränkningar**

- 1 Håller inte alls med**
- 2 Håller delvis inte med**
- 3 Varken eller**
- 4 Håller delvis med**
- 5 Håller med helt och hållet**

### **Jag skulle anmäla en person till Facebook som:**

1. Förolämpar en person med ett annat etniskt ursprung. 1 2 3 4 5

2. Hotar en person med ett annat etniskt ursprung. 1 2 3 4 5

3. Skriver nedvärderande saker om personer med ett annat etniskt ursprung 1 2 3 4 5

4. Inte följer Facebooks etiska regler. 1 2 3 4 5

5. Skriver ifrågasättande saker om medlemmar av andra etiska grupper. 1 2 3 4 5

### Etiska handlingar

Nedan presenteras två situationer kopplade till kränkningar på sociala medier. Din uppgift är att bedöma hur ofta du utfört dessa i relation till din aktivitet på Facebook.

- 1 Aldrig**
- 2 En gång**
- 3 Två gånger**
- 4 Tre till fyra gånger**
- 5 Fem eller fler gånger**

- |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|
| 6. Hur ofta har du anmält någon till Facebook som kränkt en person med ett annat etniskt ursprung                     | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 7. Hur ofta har du anmält kommentarer till Facebook som kränkt en person med annat etniskt ursprung?                  | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 8. Hur ofta har du i kommentarer försvarat en person av ett annat etniskt ursprung som blivit kränkt av en användare. | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

### Anledningar till att inte anmäla en kränkning

9. Om du har tänkt anmäla en användare på Facebook som kränkt en person av ett annat etniskt ursprung men inte gjort det, ange en eller flera orsaker till ditt agerande:

- 1. Rädsla.
- 2. Oklara procedurer för att anmäla.
- 3. Det händer inget med förövaren.
- 4. Tidsbrist.
- 5. Jag har aldrig tänkt på att anmäla
- 6. Annat, \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

## Att polisanmäla en kränkning

**1 Mycket osannolikt**

**2 Ganska osannolikt**

**3 Varken eller**

**4 Ganska sannolikt**

**5 Mycket sannolikt**

10. Om det hade varit straffbart att kränka personer på Facebook, så hade du polisanmält personer som skriver kränkande kommentarer. 1 2 3 4 5

## Scenario

På nästkommande sidor får du se fem olika bilder från Facebook med tillhörande kommentar. Din uppgift är att bedöma kommentaren under bilderna genom att besvara tre frågor.

██████████ 17 min · 🌐

Den här klantiga rånaren lyckas bli inlåst i butiken och får panik. Se hela klippet! ██████████



Klantiga rånaren blir inlåst i butiken – får panik

👍 Gilla    💬 Kommentera    ➦ Dela

██████████ ██████████ Blattajävlar så klart

Gilla · Svvara · 5 min

1 = Inte provocerad alls, 5 = Mycket provocerad

1. Ange hur provocerad du känner dig av kommentaren under bilden.    1    2    3    4    5

- 1 Absolut
- 2 Ja, fast med viss tvekan
- 3 Nej, fast med viss tvekan
- 4 Absolut inte

2. Om du hade sett liknande kommentar på Facebook, hade du anmält kommentaren till Facebook?    1    2    3    4

1 = Ej omoralisk alls,  
5 = Våldigt omoralisk

3. Ange hur omoralisk du tycker att    1    2    3    4    5

kommentarens innehåll är.

[Redacted] [Redacted]

den 24 februari kl 09:03 · 🌐

<http://www.dalademokraten.se/.../nu-kan-jag-kora-mamma-och-ha...>



**"Nu kan jag köra mamma och handla"**  
På lördagseftermiddagen var det avslutning för 300 somalier som under våren gått ABF:s studiecirklar under våren.  
WWW.DALADEMOKRATEN.SE

[Redacted] Åh ännu fler självmordsbombare lär det bli med bil...suck!!

Gilla · Svare [Redacted] den 24 februari kl 09:29

1 = Inte provocerad alls  
5 = Mycket provocerad

1. Ange hur provocerad du känner dig av kommentaren under bilden.      1   2   3   4   5

- 1 Absolut
- 2 Ja, fast med viss tvekan
- 3 Nej, fast med viss tvekan
- 4 Absolut inte

2. Om du hade sett liknande kommentar på Facebook, hade du anmält kommentaren till Facebook?      1   2   3   4



**1 = Ej omoralisk alls,  
5 = Våldigt omoralisk**

3. Ange hur omoralisk du tycker att kommentarens innehåll är.

1 2 3 4 5



**1 = Inte provocerad alls  
5 = Mycket provocerad**

1. Ange hur provocerad du känner dig av kommentaren under bilden.

1 2 3 4 5

- 1 Absolut**
- 2 Ja, fast med viss tvekan**
- 3 Nej, fast med viss tvekan**
- 4 Absolut inte**

2. Om du hade sett liknande kommentar på Facebook, hade du anmält kommentaren till Facebook?      1    2    3    4

**1 = Ej omoralisk alls**  
**5 = Våldigt omoralisk**

3. Ange hur omoralisk du tycker att kommentarens innehåll är.      1    2    3    4    5

## Ny film visar när 9-åringen sparkar vakt i ryggen



Här ser vi nioåringen sparka en väktare i ryggen. Foto: Faksimil ur video från Facebook



man kan säga att det är resultatet av rent av inavel...Ensamkommande barn kallas dom också...

Gilla · Svar · · den 10 februari 2015 23:25

**1 = Inte provocerad alls**

**5 = Mycket provocerad**

1. Ange hur provocerad du känner dig av kommentaren under bilden.      1   2   3   4   5

**1 Absolut**

**2 Ja, fast med viss tvekan**

**3 Nej, fast med viss tvekan**

**4 Absolut inte**

2. Om du hade sett liknande kommentar på Facebook, hade du anmält kommentaren till Facebook?      1   2   3   4

**1 = Ej omoralisk alls**

**5 = Våldigt omoralisk**

3. Ange hur omoralisk du tycker att kommentarens innehåll är.      1   2   3   4   5



Like Comment Share

En raket i röven, sikta mot afrika, ge fyr. Kostnad, 500kr max plus ev brännskador. Han kommer garantera aldrig tillbaka.

Like · Reply · 1 March at 15:18

**1 = Inte provocerad alls**  
**5 = Mycket provocerad**

1. Ange hur provocerad du känner dig av kommentaren under bilden.      1   2   3   4   5

- 1 Absolut**
- 2 Ja, fast med viss tvekan**
- 3 Nej, fast med viss tvekan**
- 4 Absolut inte**

2. Om du hade sett liknande kommentar på Facebook, hade du anmält kommentaren till Facebook?      1   2   3   4

**1 = Ej omoralisk alls**  
**5 = Valdigt omoralisk**

3. Ange hur omoralisk du tycker att kommentarens innehåll är.

1 2 3 4 5